

Asia: VN/16661/2026

Valtioneuvoston asetus asuinrakennusten energia-avustuksista vuosina 2026–2027

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto valtioneuvoston asetuksesta asuinrakennusten energia-avustuksista vuosina 2026–2027

Tampereen Energia kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi asuinrakennusten energia-avustuksista vuosina 2026–2027. Tampereen Energia on kilpaillulla lämmitysmarkkinalla toimiva kaukolämmön sekä sähkön ja lämmön yhteistuotannon toimija.

Kannatamme asetuksen tavoitteita: rakennusten energiatehokkuuden parantamista, kustannustehokasta päästövähennystä sekä korjausrakentamisen ja alan työllisyyden tukemista. Koska tavoitteet ovat tärkeitä ja tukirahaa on rajallisesti, avustuksen tulee edistää todellisuudessa vaikuttavia korjaushankkeita kustannustehokkaasti.

Energiatehokkuus on väline, ei päämäärä. Sitä parannetaan, jotta energiakustannukset laskisivat, toimitusvarmuus paranisi tai päästöt vähenisivät. Jos tuki ei näitä edistä, sillä vain tehdään poliittinen valinta kahden vaikutuksiltaan yhtä hyvän teknologian välillä, eli vääristetään markkinaa. Tämä periaate ohjaa kaikkia jäljempänä esitettyjä yksittäisiä huomioita.

Energiatehokkuuden osoittaminen (3 § ja 8 §)

E-lukuun perustuva arviointi antaa lämpöpumppuratkaisuille merkittävän laskennallisen edun suhteessa kaukolämpöön, vaikka rakennuksen todellinen lämmöntarve ei muutu. Sama lämmöntarve vain katetaan kaukolämmön sijaan lämpöpumpulla ja huipuissa sähkövastuksella. E-

luvun laskennassa on Tampereella käytetty tilojen lämmitykseen keskimäärin COP-arvoa 4 ja lämpimän käyttöveden tuottamiseen COP-arvoa 3 [lähde: Sitowise Energiakartta]. Näitä kertoimia käyttämällä lämpöpumppu saa merkittävästi paremman E-luvun kuin kaukolämpö. Kun kaukolämpökohteeseen lisätään lämpöpumppu kattamaan lämmöntarve osittain tai kokonaan, E-luku siis paranee ja energiankulutus siirtyy kaukolämpöjärjestelmästä sähköjärjestelmään.

Edellisen vastaavan tuen aikaan Tampereella tunnistimme 24 tukea saanutta hanketta. Etukäteen tehdyt laskelmat tietysti osoittavat, että lämpöpumpun hankinta kannattaa, muutenhan investointia ei tehtäisi. Käytännössä asiakkaiden kanssa käydyistä keskusteluista paljastui, että näistä laskelmista jäi usein oleellisia kustannuksia pois ja oletettiin toteutunutta paljon suurempaa kaukolämmön hinnannousua. Olemme tarkastelleet jälkikäteen kaikkia 24 tukea saanutta lämpöpumppuhanketta Tampereella. Tekemiemme laskelmien mukaan jälkiviisaudella kaksi näistä hankkeista olisi ollut kannattavia ilman tukia. Tuet huomioiden tämä nousee yhdeksään. Valtaosa ei siis ole kannattanut tukien kanssakaan. Säästöjä syntyy, mutta suhteutettuna suureen investointiin, ei riittävästi.

Tamperelaisen kaukolämmön päästöt ovat myös romahtaneet. Jo vuonna 2026 ainoa merkittävä päästölähde kaukolämmössä on jätelain mukaan pakollinen kierrätyskelvottoman sekajätteen poltto. Kierrätyskelvotonta sekajätettä ei synny vähempää, jos rakennuksia irtautuu kaukolämmöstä. Täten kaukolämmöstä irtautumalla ei ole voinut vähentää merkittävää määrää päästöjä. Samaan aikaan sähköjärjestelmän keskimääräiset päästötkin ovat laskeneet. Kovimmilla pakkasilla Suomen sähköjärjestelmän tehon riittävyys on kuitenkin fossiilisia polttoaineita hyödyntävän sähköntuotannon varassa. Keskimääräiset päästöt sähköön perustuvalla lämmityksellä ovat siis alhaiset, mutta korkeat juuri silloin, kun rakennuksen lämmitysenergian tarve on suurimmillaan.

Näihin havaintoihin perustuen toteamme, että lämmitysmuodon vaihtaminen kaukolämmöstä lämpöpumppeihin ei Tampereella vähennä päästöjä ja saattaa historiaan peilaten jopa kasvattaa asumisen kustannuksia. Täten lämmitysmuodon vaihtaminen ei ole kustannustehokasta tukirahojen käyttöä. Poistoilmalämpöpumpuissa tilanne on joissain tapauksissa parempi. Uskomme kuitenkin, että suurempi vaikuttavuus tukirahoille saataisiin lämmitystarvetta vähentämällä, katso kohta ”Yksinkertaistettu menettely rakenteelliselle energiatehokkuudelle”.

Erityisesti rakentamisaikaiseen E-lukuun perustuva vertailu kohtelee rakennuksia epätasa-arvoisesti. Vertailu antaa perusteettoman kannusteen vaihtaa lämmitysmuotoa rakennuksissa, joissa on alun perin ollut fossiilinen kiinteistökohtainen lämmitys ja joissa nykyään käytetään hyvin vähäpäästöistä kaukolämpöä.

Ehdotus: energiatehokkuuden parantuminen mitataan vertaamalla tilannetta juuri ennen avustettavia toimenpiteitä ja niiden jälkeen, rakentamisaikaisen vertailuluvun sijaan. Kaukolämmöstä lämpöpumppuun siirtyminen ei tule kelvata energiatehokkuuden parantamiseksi.

Lämmitystapamuutoksen tukikelpoisuus (7 § 4 kohta)

Useat lausunnonantajat ovat esittäneet 7 §:n 4 kohdan laajentamista kohti teknologianeutraaliutta. Kannatamme korvaavan lämmitysratkaisun teknologianeutraalia kohtelua: tuen ei tule asettaa yksittäisiä vähäpäästöisiä teknologioita keskenään eriarvoiseen asemaan.

Teknologianeutraalius ei kuitenkaan saa tarkoittaa sitä, että tuki ulotetaan koskemaan siirtymää jo valmiiksi vähäpäästöisestä järjestelmästä toiseen, esimerkiksi kaukolämmöstä kiinteistökohtaiseen lämpöpumppuun. Tällainen siirtymä ainoastaan siirtää energiankulutuksen ja päästöjen sijaintia. Lämpöpumpuille avustuksen myöntämisen edellytyksenä tulee olla nimenomaan fossiilisesta polttoaineesta luopuminen. Muuten tuki kohdistuu kalliisiin ja tavoitteiden kannalta tehottomiin hankkeisiin.

Kaukolämpö on kilpailutilanteessa lämpöpumppujen kanssa. Jos asiakas laskee, että siirtyminen kaukolämmöstä kannattaa, hän on täysin vapaa niin tekemään. Kilpailtu lämmitysmarkkina kirittää lämmitysratkaisuja tarjoavia yrityksiä tarjoamaan asiakkailleen aina parempia ratkaisuja. Tuki siirtymälle vääristää tätä kilpailua ja houkuttelee asiakkaita irtautumaan kaukolämmöstä, vaikka kaukolämpö olisi ilman tukea asiakkaan mielestä parempi vaihtoehto.

Ehdotus: 7 §:n 4 kohta muutetaan teknologianeutraaliksi mutta edellytys fossiilisesta polttoaineesta luopumisesta säilytetään ja täsmennetään koskemaan tällä hetkellä käytössä olevaa järjestelmää.

Yksinkertaistettu menettely rakenteelliselle energiatehokkuudelle (3 §)

Esitämme, että E-lukulaskennan rinnalle otetaan käyttöön yksinkertaistettu, rakennusosakohtainen menettely. Tuki voitaisiin myöntää toimenpiteelle, joka on energiatehokkuudeltaan korjausrakentamisen vaatimustasoa parempi ilman erillistä vaatimusta E-luvun parantumisesta tietyllä prosentilla.

Tämä ohjaa avustuksen rakennuksen todellista lämmöntarvetta vähentäviin rakenteellisiin toimenpiteisiin, kuten lisäeristykseen, ikkunaremontteihin ja ilmanvaihdon lämmöntalteenottoon, lämmitysmuodosta riippumatta. Samalla se keventää sekä hakijan että käsittelijän työtä ja nopeuttaa hankkeiden käynnistymistä, mikä tukee asetuksen työllisyystavoitetta. Monta pientä hanketta lienee merkittävästi vaikuttavampi tuen käyttötapana kuin muutama kallis lämmitysremontti, joka antaa vain näennäisen energiatehokkuusparannuksen.

Ehdotus: tukikelpoiseksi luetaan rakennusosakohtaiset, vaatimustasoa paremmat energiatehokkuustoimet ilman erillistä E-luvun parannusvaatimusta.

Järjestelmätason vaikutukset ja huoltovarmuus

Tukijärjestelmän vaikutuksia tulisi arvioida paitsi yksittäisen rakennuksen myös koko energiajärjestelmän tasolla. Kaukolämpöjärjestelmä mahdollistaa hukkalämpöjen hyödyntämisen ja tuulivoiman ylijäämätuotannon käytön sähkökattiloissa sekä kysyntäjouston ja energian varastoinnin koko kaupungin tasolla. Lisäksi kaukolämpö tukee sähköjärjestelmän toimintaa kulutushuippujen aikana.

Kiinteistökohtaiset sähköön perustuvat lämmitysratkaisut puolestaan lisäävät sähkön kysyntää kylmimpinä ajankohtina, jolloin sähköjärjestelmän kuormitus on jo valmiiksi suurimmillaan. Tällä on merkitystä sekä järjestelmän kustannustehokkuuden että huoltovarmuuden ja kohtuuhintaisen energian riittävyyden kannalta. Suosittelemme, että nämä näkökohdat sisällytetään vaikutustenarviointiin.

Ehdotus: täydennetään vaikutustenarviointia energiajärjestelmätason ja huoltovarmuuden tarkastelulla.

Yhteenveto muutosehdotuksista

Tampereen Energia esittää, että asetusta ja sen perustelumuiiota muutetaan seuraavasti:

1. Energiatehokkuuden osoittaminen (3 § ja 8 §): energiatehokkuuden parantuminen mitataan vertaamalla tilannetta juuri ennen avustettavia toimenpiteitä ja niiden jälkeen, rakentamisaikaisen vertailuluvun sijaan. Kaukolämmöstä lämpöpumppuun siirtyminen ei tule kelvata energiatehokkuuden parantamiseksi.
2. Lämmitystapamuutos (7 § 4 kohta): 7 §:n 4 kohta muutetaan teknologianeutraaliksi mutta edellytys fossiilisesta polttoaineesta luopumisesta säilytetään ja täsmennetään koskemaan tällä hetkellä käytössä olevaa järjestelmää.
3. Yksinkertaistettu menettely (3 §): tukikelpoiseksi luetaan rakennusosakohtaiset, vaatimustasoa paremmat energiatehokkuustoimet ilman erillistä E-luvun parannusvaatimusta.
4. Vaikutustenarviointi: täydennetään vaikutustenarviointia energiajärjestelmätason ja huoltovarmuuden tarkastelulla.

Näillä muutoksilla avustus tukisi nykyistä paremmin energiatehokkuutta, energiajärjestelmän kokonaisuutta, huoltovarmuutta sekä kustannustehokasta päästövähennystä.

Jussi Laitinen, toimitusjohtaja, Tampereen Energia Oy

Vähätiitto Joko
Tampereen Energia Oy - Jussi Laitinen, toimitusjohtaja